בט"ו שוחט בה מיד א נמצאה קשורה לסכין הרי היא כסכין: גמ' ר' אבין בשם ר' יהושע בן לוי (א)קצרן (זבין) של נכרים היה שם אמר ר' חנינה ערודות[א] והיו נוחרין בירושלים והיו עולי רגלים משתקעין בדם עד ארכובותיהן ובאו לפני חכמים ולא אמרו להן דבר (ר"ש בר אבא (ב)בשם ר"ח קצרן של נכרים היה שם) רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי מעשה ג) בפרדה משל בית רבי שמתה וטהרו את דמיה משום נבילה ר"א שאיל לרבי סימון עד כמה ולא אגיביה שאיל לרבי יהושע בן לוי א"ל עד רביעית טהור יותר מיכן טמא ובאש לרבי לעזר דלא חזר ליה ר' סימון שמועתא רב ביבי הוה יתיב מתני הדין עובדא א"ל רבי יצחק בר ביסנא עד כמה א"ל עד רביעית טהור יותר מיכן טמא ובעט ביה א"ל ר' זריקא בגין דהוה שאיל לך את בעיט ביה א"ל בגין דלא הוות דעתי בי דאמר ר' חנין 1והיו חייך תלואים לך מנגד זה שהוא לוקח לו חטין לשנה ופחדת לילה ויומם זה שהוא לוקח מן הסדקי ולא תאמין בחייך זה שהוא לוקח מן הפלטור ואנא סמיך אפלטירא מאי כדון ד) העיד רבי יהושע בן פתורה 2על דם נבילות שהוא טהור מהו טהור טהור מלהכשיר הא ליטמות מטמא תמן ז) תנינן 3דם השרץ מטמא כבשרו מטמא ואינו מכשיר ואין לנו כיוצא בו ואין לנו כיוצא בו כשיעור טומאתו אבל דמו מטמא כבשרו א"ר יוסי פליגי בה תרין אמוראין חד אמר טמא וחד אמר טהור מ"ד טמא כר' יהודה ומ"ד טהור כר' יהושע בן פתורה א"ל רב אבדומה דמן נחותה ויאות דרבי יהודה מורינה דבי נשיאה הוה: כל הרוקין וכו': לא כן אמר רבי אבהו בשם ר' יוסי בן חנינה לא ח) גזרו על הרוקין שבירושלים הא איתמר עליה רבי אבין בשם ריב"ל קצרן של נכרים היה שם: דבשאר ימות השנה הטמאין מהלכין שיבולת והטהורין מהלכין מן הצד [ב]והטהורין מהלכין סתם והטמאים אומרין להן פרושו בשעת הרגל הטהורים מהלכין שיבולת והטמאין מהלכין מן הצד הטמאין מהלכין סתם והטהורין אומרים להן פרושו: וכל הכלים הנמצאים כו': לא כן א"ר אבהו בשם ר' יוחנן לא ט) גזרו על הכלים שבירושלים מכיון שנמצאו דרך ירידה לבית הטבילה נעשו הוכיח אבא שאול היה קורא אותן ציפורין מ"ד ציפורין שהיה דומה לציפורין מ"ד מריצה שמריצה את האבן לבית הקברות: קופ"ץ וכו': תני הסכין קשורה לה הרי זו כמותה:

הלכה ב מתני' הפרוכת שנטמאת בולד הטומאה מטבילין אותה בפנים ומכניסין אותה מיד ושנטמאת באב הטומאה מטבילין אותה בחוץ ושוטחין אותה (ג)בחיל מפני שהיא צריכה הערב שמש אם היתה חדשה שוטחין אותה על גג האיצטבא כדי שיראה העם את מלאכתה שהיא נאה רשב"ג י) אומר משום ר"ש בן הסגן 1פרוכת עוביה טפח על שבעים ושתים נימים נארגת על כל נימה ונימה כ"ד חוטין ארכה מ' אמה ורחבה כ' ומשמונים ושתים רבוא היתה נעשית ושתים עושין בכל שנה ושלש מאות כהנים מטבילין אותה: **גמ'** אילו אמר חוט א' כפול לשנים שזור לשלשה משזר לששה ארבע מכאן הא ה) עשרים וארבעה תני שלשים ושתים אילו אמר חוט א' כפול לשנים שזור לארבע משזר לשמונה ארבע מכאן הא תלתין ותרין תנא ארבעים ושמונה אילי אמר חוט אחד כפול לשנים קליעה לשלשה שזור לששה משזר לשנים עשר ארבעה מיכן הא ארבעים ותמניא כתוב אחד אומר 2מעשה רוקם וכתוב א' אומר 3מעשה חושב מעשה ס) רוקם פרצוף אחד מעשה חושב שני פרצופות רבי יהודה ורבי נחמיה [ג]חד אמר מעשה רוקם ו) ארי מכאן וארי מכאן מעשה חושב ארי מכאן וחלק מכאן וחרנה אמר מעשה רוקם ארי מכאן וחלק מכאן מעשה חושב ארי מכאן ונשר מכאן: בשמונים ושתים רבוא היתה נעשית וכו': ר' י) יצחק בר ביזנא בשם שמואל גוזמא תמן (ד)תנינן פעמים היה עליה כשלש מאות כור רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל גוזמא:

הלכה ג מתני' בשר קדשי קדשים שנטמא בין באב הטומאה בין בולד הטומאה בין בפנים בין בחוץ בש"א הכל ישרף בפנים חוץ משנטמא באב הטומאה בחוץ בית הלל אומרים הכל ישרף בחוץ חוץ משנטמא בולד הטומאה בפנים

ר"א

קרבן העדה

בט"ו שוחט בה מיד. לפי שכל העם יודעין שהוא וטבילה אסורה ביו"ט ומטבילין את הכל מעיו"ט: **נמצאה קשורה לסכין.** בגמ' מפרש: **גמ' קלרין של נכרים.** טינס של נכרים היה שם בשוק העליון וחכמים גזרו על הנכרים שיהו זבים לכל דבריהם ורוקו טמא: **ערודות.** ערודי היער היו נוחרין לצורך אריות של מלך: **ר"ש בר אבא בשם ר"ח קלרין של נכרים היה שם.** ל"ג ליה הכא: **וטיהרו את דמיה משום נבילה.** כל הסוגיא פירשתי לעיל פ"ג הל"ב: **לא כן וכו'.** אמתני' פריך לא גזרו על הרוקין שבירושלים ולמה גזרו על הרוקין שבשוק העליון: **שיבולת.** היינו באמצע: **ופריך לא כן וכו'.** וכמתני' תנן חוץ מדרך ירידתן לבית הטבילה: **ותני מכיון וכו' נעשו הוכיח.** יש הוכחה שהן טמאין ודאי ולא משום גזרה: **שהיא דומה לצפורן.** שעשויה כדמות צפורן של אדם: **תני הסכין קשורה לו.** אם נמצא הסכין קשור בקופיץ הרי זה כקופיץ וכזה וכזה שוחט ומטביל ופליג אמתני' ויותר נ"ל דברייתא לפרושי למתני' קאתי דה"ק נמצאת סכין סתמא קשורה עם סכין אחרת ידועה הרי הוא כסכין ידועה אם טמאה טמאה ואם טהורה טהורה וכן פי' הרמב"ם בפי' המשנה:

הלכה ב מתני' פרוכת שנטמאה בולד הטומאה. שנגעה במשקין טמאין שחכמים גזרו על המשקין שמטמאין כלים גזירה משום משקה דזב וזבה: **מטבילין אותה בפנים.** ואינה טעונה שילוח חוץ למחנה שהיא כיון שלא נטמאת אלא בולד הטומאה ומכניסין אותה מיד שאינה טעונה הערב שמש: **מטבילין אותה בחוץ.** דטעונה שילוח: **ושוטחין אותה בחיל.** חוץ לעזרה: **נימין.** גילי"ם בלע"ז: **כ"ד חוטין.** מפרש בגמ': **ארכה ארבעים ורחבה עשרים.** כמדת פתח האולם שהיה גובהו ארבעים ורחבו עשרים: **פ"ב רבוא.** דינרי זהב נעשית: **גמ' אילו אמר חוט.** גבי מלאכת הפרוכת הייתי אומר שיהא כל חוט כפול לשנים: **שזור.** אילו נאמר חוט שזור הייתי אומר שיהא חוטין כפול לשלשה השתא דכתיב משזר ילפי' מיניה דבעינן חוטין כפול ששה דהייטו כפל משזר: **ארבעה.** כלומר וארבעה מינין היו בו תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר כל אחד חוטין כפול שש מכאן שהיה כפול כ"ד: **מעשה רוקם.** גבי מסך הפתח כתיב וגבי פרכת כתיב מעשה חושב אלו ביינייהו: **ר"י ור' נחמיה פליגי.** איך היו מעשה חושב ומעשה רוקם ואיך היו שני פרצופין: **גוזמא.** מילתא בעלמא ולאו דוקא: **תמן תנינן.** במסכת תמיד פ"ב האלו מעלין באפר ע"ג תפוח ותפוח היה באמצע המזבח ולפעמים עליו כשלש מאות כור אפר:

הלכה ג מתני' הכל ישרף בפנים. בבית הדשן הגדול שבעזרה ששם שורפין פסולי קדשי קדשים שכל שפסולו בקדש שורפין אותו בקודש: **חוץ משנטמא בולד הטומאה בפנים.**

משנת אליהו

קלרין של נכרים היו שם. עיין רש"י בפסחים (דף כ"ב:) ד"ה של שוק העליון שם היו מתקבצים עמלים שלא נטמא את מגרים ויתמוה למה לא פירש טעמא דגמרא דסוגיא פ"ל קן: סליקא לה מסכת שקלים

ריבב"ן

הקופיץ בסכין אפילו נמצאת בחול בי"ד אינו צריך להטבילה הואיל דהיא קשורה עמו הטבילן יחד והסכין צריך לו בי"ד לשחוט הפסח והטבילה בי"ג שיהא להם הערב שמש: **מתני' בולד הטומאה.** ראשון לטומאה: **[מטבילין אותה] אפילו בפנים.** לפי שאין טומאה מדאורי' שאין אדם וכלים מקבלין טומאה אלא מאב הטומאה ואם הטבילוה בחוץ מכניסין אותה מיד שאינה צריכה הערב שמש דטומאתן מדרבנן ושנטמאת באב הטומאה מטבילין אותה בחוץ לפי שאסור להשהותה בפנים וחייב להוציאה בחוץ הואיל דטומאתה מדאורייתא דאמרינן בעירובין בפרק בתרא מזכר עד נקבה תשלחו פרט לכלי חרס דברי ר' יוסי הגלילי ומפרש טעמא לפי שאין לו טהרה במקוה א"נ לפי שאינו נעשה אב הטומאה אבל הפרכת יש לה טהרה במקוה ונעשית אב הטומאה חייב לשלחה ולהוציאה בחוץ ושוטחין אותה בחיל במקום שנקרא חיל לפנים מהר הבית ומקודש ממנו כדאיתא בריש מסכת כלים אם היתה חדשה ונטמאת מטבילין אותה בחיל ושוטחין אותה שם כדי לנגבה ובין כך ובין כך יראו העם מלאכה שהיא נאה: **מתני' על כל נימה ונימה כ"ד חוטין.** כדאיתא ביומא פרק בא לו הפרכת כ"ד חוטין: **ארכה מ' ורחבה כ'.** כנגד פתח האולם כדאיתא במסכת מדות ושמונים ושתים ריבוא חוטין נארגת ויש גורסין ריבות פירוש נערות האורגות בפרוכת ושלש מאות כהנים מטבילין אותה: אמרינן בחולין פרק גיד הנשה אמר רבא גוזמא דלא צריכי כ"כ כהנים להטבילה ואמרינן התם בג' מקומות דברו חכמים בלשון הבאי גפן תפוח ופרוכת ומפורשים התם: **מתני' בשר שנטמא בין באב הטומאה וכו' ב"ש אומר ישרף בפנים הכל.** [ואינו] חייב להוציאו מיד לחוץ (ליכא) כדפרישית לעיל דכל שאין לו טהרה במקוה ואינו נעשה אב הטומאה אין חייבין עליו ואוכלין ומשקין לא מצינו להם טהרה במקוה כלל אלא למים דרך זריעה וגם אינן נעשין אב הטומאה דכתיב וכל אשר יגע בו הטמא יטמא וכתיב לעיל מיניה

תקלין חדתין

לטבול דאע"ג דשמא בעלים היה להן סכין לשחוט ולא היתה קופיץ זו להן אלא לשבירת עצמות ויהיה אין שבירת העצם בשבת אפילו הכי כיון דצריכה להם ביו"ט אחר שבת בכר הטבילה מערב שבת דהא בשבת לא מצו להטבילה כמ"ש במסכת ביצה (דף י"ח.) חל יו"ט אחר השבת כו' מלפני השבת: **וכט"ו.** אם מצאה ביו"ט עצמו: **שוחט בה.** שלמים מיד דודאי הטבילוה בעלים מאתמול: **הרי היא כסכין.** ואפילו נמצאת בי"ד שחל להיות בחול שוחט בה מיד דודאי הוטבלה עם הסכין בי"ג הואיל וקשורה עמו. לשון רש"י וכן פי' רבינו הגאון דקאי הכל אקופיץ: **גמ' קלרין של נכרים.** להכי בשוק העליון טמאים לפי שהיה שם טונפים של נכרים והן זבים לכל דבריהם ולכן הרוקין דשם טמאים: **ערודות.** חיות שמן עריד ולהכי טמאין הרוקין דשם ששם היו נכרים נוחרין הערודות: **אריב"ל מעשה כו'.** מייתי לה כל הסוגיא אגב שאמר ערודות היו כו' וכל הסוגיא פירשתי בפ' ג': **לא כן א"ר אבהו כו' לא גזרו על הרוקין שבירושלים.** אשוק העליון פריך ולא שמיעא להו סוגיא דרבי אבין ותני הא אתמר עלה כו': **שיבולת כו'.** מפרש טעמא דרבי יוסי ושיבולת הוא באמצע והטהורים מהלכים מן הצד שהיו מרחיקין עצמן לצדדין והטמאים מהלכים סתם שאינם מוזהרים לפרוש מהם: **והטהורים אומרים להם פרושו.** שהיו מוזהרין להטמאים שיפרשו מלטמאן לכן הרוק הנמצא בצדדין טהורין ובאמצע טמא: **ובשעת הרגל.** כי כל ישראל חברים ברגל שנאמר (שופטים כ') ויאסף כל איש ישראל אל העיר כאיש אחד חברים וכולם טהורים כי המחויב על כל ישראל לטהר עצמם ברגל וכל טמא שאינו יכול לטהר יפריש עצמו לצדדים ויתרחקו בני אדם ממנו כדי שלא יטמאו כי כל העדה כולם טהורים והוו דאמר וטהורין מהלכים סתם וטמאים מוזהרים להן שיפרשו לצדדים המוטעים הולכין בצדדין והן המוזהרין. וגירסא זו כגירסת הרמב"ם בפירושו: **לא כן אמר ר"י.** ולמאי דאמר במתני' דרך ירידה טמאים: **נעשו הוכיח.** שמוכח שבירידתן לטבילה נפלו והן טמאים: **אבא שאול.** שהיה קובר מתים כדאמרינן בפרק ג' דנדה והיה רגיל בכלים הללו והיה קורא אותה לפורן למגריפה דמתני': **מריצה.** שהיא מריצה את האבן לבית הקברות כשחופרין ומוזמן אבן מריצה. וגירסת הרמב"ם שהיא מרילה את העפר. ופי' דהכי קאמר שהיה כלי שהיו מכתתין ומרצצין בו העצמות כדי שיכנסו בסל להוליך אותו ממקום למקום וזה השם מגורת ותרך את גלגלתו ולחוק טומאתן היו בחזקת טומאה: **תני הסכין קשורה לו ה"ז כמוהו.** ברייתא פליגא אמתני' וס"ל דאם נמצא הסכין קשור בקופיץ הרי זה כקופיץ וכזה וכזה שוחט ומטביל: **מתני' פרכת. בולד הטומאה.** שנגעה במשקים טמאים דרבנן גזרו על המשקים שמטמאים כלים גזירה משום משקה זב וזבה כגון רוקו וש"ז שהן אבות הטומאה ומטמאים אדם וכלים מדאורייתא ופרכת הוי כלי דכשמטבילין אותו ממקום למקום נותן הכלים לתוכה ויש תורת כלי עליה לקבל טומאה: **בפנים.** ואינה טעונה שילוח חוץ למחנה שהיא כיון שלא נטמאת אלא בולד הטומאה דאין צריך הערב שמש כמ"ש בפ"א דטהרות ועי' ר"ש שם: **מיד.** לשון הגאון בולד הטומאה: **באב"ט.** בשרץ או נבילה: **בחוץ.** דטעונה שילוח כמ"ש בסוף עירובין: **בחיל.** חוץ לעזרה: **כ"ד חוטין.** מפרש בגמ': **ארכה מ' כו'.** כפתח האולם שהיה גבוה מ' ורחבו כ': **ושמונים ושתים רבוא.** לשון הגאון. ר"ל דינרים דאי אפשר לומר על המנין דאם כן הל"ל קודם שאמר ארכה מ' כו': **היו מטבילין.** דכלים הנגמרים אע"פ שנגמרים בטהרה צריכים טבילה לקדש כמ"ש בחגיגה: **גמ' אילו נאמר חוט אחד.** כלומר אילו היה כתוב חוט הייתי מפרש אחד כלישנא דחוט יחידי. ואילו היה נאמר כפול הייתי אומר לשנים כלישנא דכפל: **שזור לשלשה. משזר לששה.** ד' שהיה ד' מינין תכלת וארגמן תולעת שני ושש הרי ד' פעמים ו' הא כ"ד: **תני.** בברייתא ל"ב שהיו החוטין כולן ל"ב: **משזר לח'.** דמשזר משמע כפול דשזור וד' פעמים ח' הא ל"ב: **קליע.** הוא קלוע ג' יחד: **שזור כפול דקליע.** ומשזר י"ב וד' פעמים י"ב הא מ"ח: **מעשה רוקם כו'.** איידי דנקט דרשא דפרכת נקט לה הכי דרשא דמעשה חשב ומעשה רקם דכתיבי בפרכת: **ה"ג חד אמר ארי מכאן וחלק כו'.** מעשה חושב כו' וארי מכאן דהיינו ב' פרצופים: **וחורנא כו'.** מעשה רוקם ב' פרצופות שוות לשון רוקם שנרקם צורה כנ' בצדדין: **גוזמא.** קאי על הא דתני במתניתין שלש מאות כהנים. דהוא גוזמא בעלמא ומבילה מתני' דתמיד ג"כ ג' מאות ואמר עלה דהוא גוזמא: **מתני' ישרף בפנים.** בבית הדשן הגדול שהיה בעזרה ששם שורפין פסולי קדשי קדשים שכל שפסולו בקודש שורפין אותו בקדש (לשון הגאון) דמותרין לטהרו במקדש משום שאין לו טהרה במקוה או משום שאינו נעשה אב הטומאה כמ"ש בסוף עירובין: **באב"ט בחוץ.** כיון דמדאורייתא טומאתו ופסל בחוץ אין להכניסן לעזרה הואיל ולא היה פסולו בקדש: דלית בה פרתי טומאתו בפנים וקילא טומאתו אבל נטמא

מסורת הש"ס

א) מנחות קח ב, ב) לעיל פ"ג הל"ב ירושלמי סכה פ"ה הל"א ועי' מנחות קח ב, ג) עדיות פ"ח מ"ח, ד) מכשירין פ"ו מ"ה, ה) פסחים יט ב, ו) שם, ז) תמיד כט ב חולין צ ב, ח) יומא עא ב, ט) שם עב ב, י) תמיד כט א חולין צ ב,

עין משפט נר מצוה

ה א מיי' פי"ג מהלכה"ט הל"ו:

ו ב מיי' פרק ו מאה"ט הל"ד:

ז ג מיי' פרק י מטומאת אוכלין הלכה ג:

ח ד מיי' פרק י"ג מאה"ט הל"ו:

ט ה מיי' פ"ט מכלי המקדש הל"ו:

י ו מיי' שם הלט"ו:

יא ז מיי' שם פ"ח הלכה טו:

נוסחת הבבלי

(א) קלרין של זבין היו שם כו' לפנים בירושלים כו': (ב) בשם דר' יוסי קלרין כו' ולא אגיביה כו' ר' בינין כו' עד כו' לשמי כו' משום לאיות לי חטין למחזקן לאו"ר חנינא והיו סי' ר"י בן בתירה על כו' א"ר יוסף פליגי כו' כר"י בן בתירה סי' לא כן א"ר יעקב בר' אחא בשם ר"י בר' חנינא כו' קלרין של זבין היו שם כו' מן הצד וטהורי' מהלכין מן הצד וטמאים וכו' לא כן א"ר יוחנן כו' הוכיח ר"י אומר כלן טמאין וכו' שאול היה קורא כו': (ג) בחיל ואם היתה כו': (ד) תנינן האלו מעלים באפר ע"ג תפוח ותפוח היה באמצעיתו ע"ג מזבח פעמים עולה

הגהות הגר"א

[א] ה"ג א"ר חנינא ערודות היו נוחרין שם ואריב"ל מעשה היה שנוחרין ערודות לאקטרויות של מלך והיו עולי רגלים משתקעין בדם עד וכו'. כצ"ל: [ב] ה"ג הטמאים מהלכין מן הצד והטהורים אומרים להן פרושו כצ"ל וה"פ דקתם כו' בא לפרש טעמא דר' יוסי דשבולת היא באמצע והטהורי' מהלכין מן הצד שהיו מרחיקין עצמן לצדדין והטמאים מהלכין סתם שאינם מוזהרי' לפרוש מהם והטהורי' אומרים להם פרושו שהיו מוזהרין להטמאים שיפרשו מלטמאן ולכן הרוק הנמצא בצדדין טהורין ובאמצע טמא. ובשעת הרגל כל ישראל חברים שנא' (שופטים כ) ויאסף כל איש ישראל אל העיר כאיש אחד חברים וכולם טהורים כי החיוב על כל ישראל לטהר עצמם ברגל וכל טמא שאינו יכול לטהר יפריש עצמו לצדדים ויתרחקו בני אדם ממנו כדי שלא יטמאו כי כל העדה כולם טהורים והוו דאמר וטהורין מהלכין סתם וטמאין מוזהרין להן שיפרשו לצדדים הטמאים הולכין בצדדין והן המוזהרין וגירסא זו כגירסת הרמב"ם בפירושו: [ג] ה"ג חד אמר מעשה רוקם ארי מכאן וארי מכאן מעשה חושב ארי מכאן וחלק מכאן וחרנה אמר מעשה רוקם ארי מכאן ונשר מכאן. כצ"ל:

גליון הש"ס

[א] עי' בהגר"א שבגיה ועי' מלמ"ל פ"ח מכלי המקדש הלכה טו:

תורה אור השלם

1. וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלֻאִים לְךָ מִנֶּגֶד וּפָחַדְתָּ לַיְלָה וְיוֹמָם וְלֹא תַאֲמִין בְּחַיֶּיךָ: דברים כח סו 2. וְשִׁבַּצְתָּ הַכְּתֹנֶת שֵׁשׁ וְעָשִׂיתָ מִצְנֶפֶת שֵׁשׁ וְאַבְנֵט תַּעֲשֶׂה מַעֲשֵׂה רֹקֵם: שמות כח לט
3. וְעָשׂוּ אֶת הָאֵפֹד זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן תּוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב: שמות כח ו

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com